

IV.

PRÆSTEN HANS SIRICHS LEVNED.

Ved Bjørn Kornerup.

Da den berømte *Christian Falster* 1713 var blevet Konrektor ved Ribe Katedralskole, maatte han i det følgende Tiaar samarbejde med *Hans Sirich*, der samme Aar var blevet Skolens Rektor. Af hvad der er overleveret, er det klart nok, at Sirich trods sin Rektorstilling maatte staa i Skygge for den unge Konrektor, der baade som Pædagog og Personlighed var af større Format. Heraf maa man dog ikke lade sig forlede til at tro, at Hans Sirich var en ringe

Skolemand. Som det andetsteds nærmere er fremstillet¹, laa Ribe Skoles Vel ham alvorligt paa Sinde, og han fik da ogsaa ved sin Afgang 1723 det mest hædrende Vidnesbyrd af Biskop Laurids Thura. En ikke ringe Fortjeneste erhvervede han sig ved uden Skinsyge at lade den unge Falster være den initiativtagende Skikkelse i Skolens Liv. Yderligere kan det fremhæves, at Hans Sirich synes at have været en veluddannet Mand. Skrifter har han ganske vist ikke efterladt, men Sammensætningen af hans ikke ubetydelige Bibliotek taler om levende Studieinteresse paa forskellige Felter².

De Efterretninger, der hidtil har været tilgængelige om Hans Sirich, særlig om hans Barndom og Ungdom, har været saare tarvelige. Det kan da maaske have sin Interesse at fremdrage hans Vita, formodentlig forfattet paa Grundlag af hans egne Optegnelser til Benyttelse ved hans Begravelse. Det findes nu i en verificeret Afskrift i Ribe Katedralskoles Haandskriftssamling (E, I, 6). Fortæller dette Vita end ikke om de store Begivenheder, har det dog altid sin Betydning ved de Efterretninger, det indeholder om Falsters Ven og Medarbejder i hans første Ribe-Periode.

I Gengivelsen nedenfor er enkelte mindre Forskrivninger stiltiende blevet rettet, og i Noterne er der givet Oplysninger om de omtalte Personer. Desværre har det ikke overalt været muligt nærmere at oplyse, hvad der sigtes til.

Mag. Hans Sirich, forhen Sogne-Præst til Øsse og Nesberg Meenigheder, er paa St. Hans Dag 1672 født i Thisted i Thy Land³. Faderen Raadmand Hans Hermansen Sirich

¹) Jvfr. Bjørn Kornerup, Ribe Katedralskoles Historie II, 125ff.

²) Skads Herreds gejstlige Auktionsprotokol 1682—1809 Fol. 128 v ff. Jvfr. Th. A. Müller i Tilskueren 1934 I, 94.

³) I Distinktionsprotokollen ved teologisk Attestats (i Universitetsarkivet) opgives under 1708 16. Januar Sirichs Fødsel til 4. Juni 1674.

og Moder[en] Maren Jacobsdaatter Lugge, hvilche begge hannem i hans Barndom fradøde¹, hvorføre hand af sin Moster Anne Christensdaatter, en Kiøbmands Enche ibid., blev antagen. Hun lod hannem da oplære i de første Elementer og Christendommens Forstand i Catechismo med Viidre, satte hannem derpaa til at lære Kiøbmands Handel, men derefter paa hans egen Anmodning applicerede ham til Studeringer, og til dend Ende gav ham til Information under da værende Rector Scholæ i Thisted Claus Dahler², efter hvis dødelige Afgang 1690 hand kom til Wiborg Cathedral Skoele, hvor hand continuerede sine studia til 1697, da hand af meeget berømmelige Rector Scholæ Wiburg. Mag. Jens Rheenberg³ blev dimitteret til Academiet i Kiøbenhavn og inter Cives Academicos antaget Decano Doct. Casparo Bartholino⁴ et Rectore Magnifico Johanne Wandalino⁵. Derpaa rejste hand hiem for at afhente sine Arve-Midler og imidlertiid blev begiert af He. Jens Paaske i Schiolborg⁶, hvor hand forblev et Aar og efter Sønnens Dimission til Aalborg Skoele⁷, rejste viidre til Kiøbenhavn for at fortsætte sine Studeringer og at sustinere Examen Philosophicum, som skeede 1699, da hand

¹) Indførsel om Hans Hermansen Sirichs Død er forgæves eftersøgt i Thisted Kirkebog 1678—1700. Derimod er hans Hustru her opført som begravet den 6. Septbr. 1678. Skifteprotokollen begynder først 1710. (Velvillig Meddelelse fra Landsarkivet for Nørrejylland).

²) Claus Dahler (†1689) var Rektor i Thisted fra 1685. Skolen befandt sig under ham i en ynkelig Tilstand (F. E. Hundrup, Lærerstanden ved de nedlagte Latinskoler i Hjørring, Nykjøbing paa Mors, Skagen, Sæby og Thisted, 1871, S. 51).

³) Mag. Jens Reenberg (1652—1733), Rektor i Viborg 1691—1705 (jvfr. F. E. Hundrup, Lærerstanden ved Viborg Kathedralskole S. 26).

⁴) Dr. med., senere Konferensraad, Caspar Bartholin (1655—1738).

⁵) Professor, Dr. theol. Hans Wandal (1656—1710).

⁶) Jens Paaske (1643—1707), Sognepræst i Skjoldborg—Kallerup fra 1673.

⁷) Formentlig Paulus Iani Paschatius, immatrikuleret 22. Juli 1701 som Student fra Aalborg Skole (Kjøbenhavns Universitets Matrikel udg. af S. Birket Smith II, 267).

tillige blev Baccalaureus. Samme Aar recommendede hans forrige Rector Mag. Rheenberg hannem til He. Justitz Raad Peder Rasmussen paa Rente-Cammeret¹ til at informere hans Børn og forblev i hans Huus paa 3^{die} Aar, da hand qvitterede for at opholde sig ved Communitetet for viidre at perfectionere sine Studia. Anno 1701 tog hand Examen Theologicum under Examinatoribus Doct. Wandalino et Johanne Bartholino og prædichede samme Aar for Dimiss under sidst bem^{te} Doctor Bartholins Censur². 1702 disputerede hand for Magister-Graden³, og 1703 blev hand begiert af Kongl. Material-Forvalter S^r. Jens Ipsen at informere hans Sønner, som hand og omsiider dimitterede til Academiet⁴. Herforuden informerede hand adskillige brave Folches Børn, saasom S^r. Finckenhagens, S^r. Wiiums paa Toldboden⁵, S^r. Galskiøttes, Lauskous, Achermans⁶ og Borninchs, som hand og til Academiet dimitterede. Endelig kom hand som Hofmester efter He. Geheime-Raad Schølers⁷ Forlangende hos He. Etatz-Raad⁸ Børn

¹) Renteskriver Peder Rasmussen († 1729), siden Deputeret for Finanser og Etatsraad (Den danske civile Centraladministrations Embeds-etat 1660—1848 S. 155).

²) Sirich tog teologisk Attestats 29. Juli 1701 med Karakteren Non contemnendus, dog med Tilføjelsen »illum [o: recipimus]« (Distinktionsprotokol ved teologisk Attestats under 16. Januar 1708, Universitetsarkivet). Han prædikede for Dimis 30. November 1701 og fik Karakteren Haud illaudabilis (sst.). Eksaminatorer var Professorerne Hans Wandal (se ovenfor) og Hans Bartholin (1665—1738).

³) Dette maa sikkert være urigtigt, thi først den 26. Maj 1714 blev »Iohannes Iohannis Sirich« kreeret til Magister (Kjøbenhavns Universitets Matrikel II, 381—2).

⁴) Kgl. Maj. Materialforvalter ved Bremerholm Jens Ibsen nævnes 1701 (Kjøbenhavns Diplomatarium, udg. af O. Nielsen, VIII, 260).

⁵) Peder Pedersen Vium, Visiterer ved det kgl. Toldkontor i København, nævnes 1709 (Kjøbenhavns Diplomatarium VIII, 95, 105—6).

⁶) 1715 nævnes en Gerhard Achermann, Borger og Vinhandler i København (Kjøbenhavns Diplomatarium VIII, 363—4).

⁷) Gehejmeraad Caspar Schøller (1644—1719).

⁸) Navnet paa den paagældende Etatsraad er øjensynligt faldet ud.

og der forblev indtil 1712, da da værende Biscop over Riiber-Stift, nu sl., He. Oksen¹ antog hannem til at være Rector ved Riiber Latinske Skoele. 1714 kom hand udi Ægteskab med Jfr. Constance Magrethe Castensen, en Daatter af sl. Borg. Christopher Castensen i Riibe² og en Søster til sl. Mag. Maturin Castensen i Jerne³, og udi deres Ægteskab hafde tilsammen 1 Søn og 2de Døttre. 1723 behagede det Gud og Kongen at kalde ham fra Lære-Embedet i Skoelen til Lære-Embedet i Kirchen, da hand blev beskichet til at være Sogne-Præst for Øsse og Nesberg Mee-nigheder⁴, til hvilchet Embede hand da af værende Stif-tets Biscop, nu sl., He. Laurids Thura⁵ blev samme Aar ordineret og derpaa Fest. annunc. Mariæ e.a.⁶ af Herreds-Provsten, nu sl., He. Søren Bie, Sogne-Præst til Nye-Kirke og Faaborg⁷, installeret. Hand fortiente det Skudsmaal hos alle retsindige, at hand var en ærlig, god, oprigtig og troefast Guds Mand og en troe Herrens Tiener, og hafde hand dend Fornøjelse i levende Live at see een af sine gamle Disciple at blive sin egen Biscop, neml. nu i Herren hensovede S. S. Theologiae Doctor He. Hans Adolph Brorson⁸. I Aaret 1749 befandt hand sig formedelst aftagende Kræfter og tiltagende Alder beføyet at antage sig en Med-tiener og Capellan pro Persona, hvortil og S. S. Ministerii

¹) Biskop over Ribe Stift 1712—13, siden i Aarhus, Johannes Oksen (1667—1738).

²) Caspar Christopher Castensen, Borgmester i Ribe fra 1687 til 1701, død 1715 (Hugo Matthiessen o.fl., Ribe Bys Historie 1660—1730 S. 380).

³) Mag. Maturin Carstensen (Castensen) (1669—1747), Sognepræst i Jerne og Skads 1701—47.

⁴) Den 28. December 1722 blev Hans Sirich kaldet til Sognepræst i Osse og Næsbjerg (Jydske Reg. 1722 Nr. 210).

⁵) Biskop over Ribe Stift 1713—31 Laurids Thura (1657—1731).

⁶) 3: 25 Marts.

⁷) Provst, Sognepræst i Vester Nykirke og Faaborg Søren Bhie († ca. 1730).

⁸) Hans Adolph Brorson, fra 1741 Biskop over Ribe Stift, var 1712 blevet dimitteret fra Ribe Katedralskole.

Candid. Casten Biørn¹ samme Aar blev allernaadigst confirmeret, da derefter denne nu sl. Mand hans Døds Dag indfaldt d. 17. Dec. 1749. Efter at hand hafde været in Officio Publico baade som Rector og Præst i alt 37, i Ægteskab 35 Aar, og levede i alt 78 Aar og nogle Maaneder.

[Paaskrift med anden Haand:] Forestaaende er extraheret af dend sl. Mands Personalia, qv. testor

Abr. S. Jessen².

¹) Den 18. April 1749 beskikkedes Casten Biørn til Kapellan pro persona hos Sirich (Jydske Reg. 1749 Nr. 113). Han var blevet Student fra Ribe 1741 (Kjøbenhavns Universitets Matrikel III, 14) og døde 1760 som Hjælpepræst i Farum (Program for Ribe Katedralskole 1837 S. 9).

²) Sognepræst i Alslev og Hostrup Abraham Jessen (1721—87).